

گفت و گو

این نمایشگاه در سال‌های اوج جنگ تحمیلی و فشارهای اقتصادی در کشور کار خود را به منظور اهمیت بسیار زیاد گسترش علم و فناوری‌های به روز در کشور شروع کرد و امروز بخش‌های مختلف کتاب‌های داخلی و خارجی را با موضوعات گوناگون در خود جای داده است

گفتگوی «ایران جمعه» با اولین رئیس نمایشگاه کتاب تهران پر از نکات جذاب است

نمایشگاه کتاب زیر سایه بمباران و حمله موشکی

نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران امروز در نوبت سی و چهارم خود میزبان خیل عظیمی از علاقه‌مندان این حوزه است. این نمایشگاه در سال‌های اوج جنگ تحمیلی و فشارهای اقتصادی در کشور کار خود را به منظور اهمیت بسیار زیاد گسترش علم و فناوری‌های به روز در کشور شروع کرد و امروز بخش‌های مختلف کتاب‌های داخلی و خارجی را با موضوعات گوناگون در خود جای داده است و به گفته بسیاری از فعالان فرهنگی بزرگترین رویداد فرهنگی سالانه کشور است. نظر به اهمیت این رویداد فرهنگی عظیم گفت‌وگویی داشتیم با سید صباح زنگنه، مؤسس نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران.

از چگونگی شکل‌گیری ایده نمایشگاه کتاب برای ما بگویید؟

ما در آن دوران در معاونت فرهنگی وزارت ارشاد اسلامی به تشکیل نمایشگاه‌های داخلی اهتمام داشتیم و این نمایشگاه‌ها را در سطح کل کشور دنبال کردیم، کار به جایی رسید که تقریباً هیچ استانی از داشتن نمایشگاه کتاب بی‌بهره نبود و تقریباً ظرفیت همه استان‌ها را فعال کردیم که در عین حال به صورت متمرکز هم هدایت می‌شد. بعد از تشکیل نمایشگاه‌های داخلی، مجموعه‌ای از ناشران علاقه‌مند و مؤلفان و حتی تصویرگران کتاب‌های کودک را به

تشکیل و تأسیس و راه‌اندازی یک نمایشگاه بین‌المللی کتاب در ایران وجود دارد تا قشر فرهنگی تحصیلکرده، دانشجو و طلبه بتوانند از این بحث کتاب استفاده بهتری کنند.

مجموع این موضوعات باعث شد که طراحی نمایشگاه بین‌المللی کتاب تهران را آغاز کردیم و این طرح را با مسئولان آن زمان در میان گذاشتیم و اولین نفر وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی بود که طرح را پسندید و پذیرفت که دنبال کنیم، دومین نفر معاون رئیس‌جمهور وقت مرحوم حسن حبیبی بود که بسیار از این طرح استقبال کرد. سپس طرح را نزد رئیس‌جمهور آن زمان که آیت‌الله خامنه‌ای بودند، بردیم. ایشان مشکلات کار را بیان کردند و گفتند که کار بسیار خوبی است ولی سختی‌های زیادی دارد که بنده همان‌جا عرض کردم که اگر ما مشکلات را حل کنیم و راه‌اندازی کنیم چه طور؟ ایشان فرمودند که آن موقع به تلاش‌های شما آفرین خواهیم گفت.

در آن برهه چه نیازی وجود داشت که برای رفعش به سمت ایجاد نمایشگاه رفتید؟

مهمترین نیاز این بود که دانشگاه‌های ما در یک دوره‌ای بشدت دچار خلأ از حیث تغذیه مجله‌ای، نه فصلنامه‌ای، نه کتابی و عملاً در یک دوره‌ای کل کشور دچار چنین خلأیی شده بود. این از یک طرف و از طرف دیگر حوزه‌های علمیه هم همین‌طور بود. حوزه‌های علمیه زیاد تا ما مراجعه می‌کردند که فلان کتاب را لازم داریم و فلان مجموعه نیاز است و در بازار نیست و معرفی کنید تا ما برویم ارز بگیریم و از لبنان یا از خارج کشور کتاب‌ها را بخریم. ما دیدیم که با صدها مراجعه‌کننده اعم از دانشگاهی و حوزوی مواجهیم، این بود که به فکر افتادیم که چرا به جای اینکه این افراد آواره شوند و این کشور و آن کشور بروند و ارز ببرند و هزینه این مسأله گران خواهد شد و امکان تأمین این همه ارز هم به

دلیل شرایط جنگی وجود نداشت گفتیم ما برویم ناشران را دعوت کنیم آنها کتاب‌هایشان را در داخل کشور بیاورند و در نتیجه با کمیت و کیفیت بهتری می‌شود کتاب را تهیه و در اختیار نیازمندان قرار داد.

در زمان تأسیس نمایشگاه نظر امام در مورد شکل‌گیری آن چه بود؟

ما از طریق مرحوم حاج احمدآقا و مرحوم آقای توسلی با حضرت امام ارتباط می‌گرفتیم و ایده‌ها و طرح‌هایمان را از مجاری ایشان منتقل می‌کردیم البته با آقای رئیس‌جمهور هم در مذاکراتی که داشتیم می‌فرمودند که نظر امام را هم باید بدانیم و گفتیم این طرح ماست ما و طرح‌هایمان را از مجاری ایشان منتقل می‌کردیم البته با آقای رئیس‌جمهور هم در مذاکراتی که داشتیم می‌فرمودند که نظر امام را هم باید بدانیم و گفتیم این طرح ماست ما و طرح‌هایمان را از مجاری ایشان منتقل می‌کردیم و هر سؤالی که می‌پرسیدیم به ما منتقل می‌کردند و ما هم پاسخ لازم

را برایش فراهم می‌کردیم. یکی از محل‌های رجوع به بخش فرهنگی وزارت ارشاد، دفتر حضرت امام (ره) بود. خیلی از طلبه‌ها و علما به آنجا مراجعه می‌کردند و می‌گفتند ما فلان مجموعه کتابها را برای درس‌های حوزوی و برای تحقیق لازم داریم و بنابراین ما هم باید دفتر امام (ره) را در جریان قرار می‌دادیم که مشکلات از چه قرار است و چه کارهایی می‌شود انجام داد که این نیازهایشان تأمین شود.

گفتید رئیس‌جمهور آن

دوره (آیت‌الله خامنه‌ای) ایراداتی به طرح اولیه نمایشگاه گرفتند، در مورد آن ایرادات بگویید؟

یکی اینکه آوردن کتاب از خارج در فضای فرهنگی آن زمان شاید قابل پذیرش نباشد به لحاظ محتوایی و حتی به صورت جزئی مثال می‌زدند و می‌گفتند که به عنوان نمونه فلان کتاب حوزوی تفرقه‌آمیز است و می‌تواند اختلاف ایجاد کند و صلاح نیست آورده شود یا کتاب‌های